

Doktori munka bírálata

Dr. Nagy Katalin: *A szájüregi laphámrák prevenciójának mikrobiológiai és protetikai lehetőségei a fogorvosi gyakorlatban* című doktori munkájának bírálata

A MTA Doktori Tanácsának megtisztelő felkérésére az alábbiakban közlöm Dr. Nagy Katalin doktori munkájának bírálatát.

A téma igen aktuális, hiszen a szájüregi rákok morbiditását és mortalitását hazánkban az utóbbi évek, évtizedek erőfeszítései ellenére sem sikerült lényegesen befolyásolni. Így minden olyan kutatás, amely ebben a témában előrevisz, jelentősnek számít. Nagy Katalin a munkájában nagy hangsúlyt fektet mind a prevenciók lehetőségeire, mind pedig a sugár és a műtéti kezelés utáni életminőség javítására. A felsorolt irodalmi munkássága és az idézettsége messzemenően megfelel a kritériumoknak.

Formai szempontok:

A munka 74 oldal terjedelmű, melyhez 17 oldal (208) irodalmi hivatkozás társul. Megjegyzem, van olyan hivatkozás is, amely tévedésből egymás után kétszer szerepel. (Kende, Szabó, Marada).

A szabályoknak megfelelően a dolgozathoz csatolt 9, a témával kapcsolatos saját közlemény másolata is a kötetben van.

A közlemények független idézeteinek száma 165. A munka jól tagolt, könnyen érthető, áttekinthető. Gyakorlatilag 2 részre osztható.

Az első részben az alkalmazott mikrobiológiai módszereket és azoknak a prevencióban játszott szerepét tárgyalja.

A Második részben a sugárkezelés utáni xerostomia, annak lehetséges kezelése és a protetikai rehabilitáció, továbbá a kezelések utáni életminőség-javulás lehetőségei állnak a középpontban.

A formai szempontokat összefoglalva a bíráló részéről ezzel kapcsolatos különösebb kifogás nem merült fel.

Tartalmi szempontok:

A dolgozat célkitűzései világosak:

- A mikroflóra jelentősége a szájüregi rákok tekintetében,
- Az orális carcinomák lehetséges prevenciója és a szövődmények csökkentése antimikróbás kezelések alkalmazásával,
- A postirradiációs xerostomia kezelése különböző módszerekkel,
- A műtéti csonkolások protetikai rehabilitációja.

A Bevezetés 1. fejezetében a szájüregi daganatok előfordulását tárgyalja. Az ezzel kapcsolatos adatokat nemzetközi és magyar viszonylatban foglalja össze.

Részletesen ismerteti A Szegedi Tudományegyetem vonzáskörzetéhez tartozó szájüregi rákos betegek előfordulási arányának növekedését. Világosan látszik, hogy az orális carcinomák száma nemzetközileg is, de különösen Magyarországon hogyan növekszik. (Bár meg kell jegyeznem, hogy az I. Táblázat szövegezésében a megértéshez kissé gondolkozni kellett.) Sajnálom, hogy a témával kapcsolatos magyar közleményekkel a szerző kissé szűkmarkúan bánt.

Jó megoldásnak tartom a prevenció elvek felosztását primer, secunder és terciér formára. fontos, hogy a Szegedi Tudományegyetemen, a Fogorvostudományi Karon új tantervi elemet vezettek be a dohányzás visszaszorítására. Jó lenne, ha ezzel kapcsolatosan közleményt is láthatnánk.

A szekunder prevenció elvei jól ismertek. A daganatok korai felismerésével kapcsolatban sok elméleti munkát ismerünk, kevés újabb gyakorlati eredményt. Érthető, hogy ezt az óriási témát a szerző csak érinti, hiszen ez messze túlhaladná a disszertáció kereteit. Mégis hiányolom, hogy a veszélyeztetett populációban a daganatok számának drámai növekedéséről nem tesz említést.

Fontos és új megközelítés a terciér prevenció szemlélet. A szerző és munkacsoportja a daganatos szájüregi mikroflóra leírásával és a célzott antibiotikus kezeléssel a betegek életminőségét jelentősen javította.

A sugárkezelést követő xerostomia terápiája laktoperoxidáz tartalmú gél és fogkrém együttes alkalmazásával igen jó és egyszerű módszernek tűnik. A szignifikans eredmények láttán a bírálóban felmerül 2 kérdés: az egyik, hogy ezt a módszert ezek után szélesebb körben is rutinszerűen alkalmazzák-e? A másik

felvetésem, hogy érdemes lenne összehasonlítani ennek a kezelési módnak és a 0,5 mg Pilocarpint tartalmazó Salagen tablettá terápiaának a hatását. Mit gondol erről a jelölt?

A disszertáció legizgalmasabb része, szerintem, a tercier prevencio protetikai lehetőségei. A modern sebészeti onkológia alapelve: a daganat radikális eltávolítása utáni azonnali rekonstrukció, a funkció és esztétika megőrzése, vagy visszaállítása a lehetőségek szerint. A rekonstrukciós sebészetnek azonban vannak bizonyos határai, melyeket nehéz, vagy nem érdemes túllépni. Fokozottan vonatkozik ez a fej-nyak daganatokra, ahol sokszoros a funkció (beszéd, evés, látás stb.) és az esztétika szem előtt van. A beteg életminősége néha súlyosan romolhat, olyannyira, hogy a „sikeres” daganateltávolítás után a létrejött deformitásokat a beteg nem tudja elviselni, sőt nem csak a beteg, a környezete sem tudja elfogadni ezeket a változásokat. A postoperatív protetika az ilyen állapotokon tud segíteni.

Nagy Katalin az országban szinte egyedüli módon, művészileg oldotta meg sok intraorális vagy extraoralis defektussal küszködő beteg helyzetét. A disszertációban szisztematikusan halad a maxilla, a mandibula szájon belüli pótlásának a lehetőségeitől az extraorális defektusok problémájáig. A külső archiányok protetikai kezelése, az egyik legnehezebb feladat. A gyakorlatban részletezi sokévi munkásságának eredményeit.

Bemutatja a klasszikus lenyomatvételt, a CAD/CAM alapú pótláskészítést, majd vázolja a már itt levő „jövőt”, a 3D nyomtatásban rejlő óriási előnyöket.

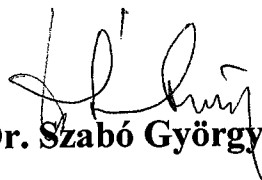
Fontosnak tartom a protetikai-sebészeti rehabilitáció utáni életminőség felmérését. Igaz, hogy az onkológiai betegek sikeres kezelése utáni életminőség kérdésével sokan foglalkoztak, de ilyen nagyszámú beteganyagot a speciális kezelés után Magyarországon még senki nem prezentált.

Összefoglalva: Nagy Katalin disszertációja mind formai, mind tartalmi szempontból megfelel a MTA követelményeinek. Kiemelném a több évtizedes protetikai rehabilitációs munkáját. Ismerve a maxillofaciális regio rosszindulatú daganatainak sebészeti eltávolítása utáni problémákat, a sebészeti rehabilitáció hatásait, elsősorban azt a teljesítményt kell értékelni, amely a munkát megalapozta. Természetesen a sebészet és protetika nem tud minden, a csonkolás utáni problémát megoldani, de a betegek postoperatív életét nagyban megkönnyíti.

A disszertáció új eredményeiként a következőket tudom elfogadni:

- Elsőként végzett átfogó mikrobiológiai vizsgálatot, hogy elemezze a szájüregi daganatok felszínén lévő biofilm aerob és anaerob baktérium fajtáit.
- Megállapította, hogy helyi antimikróbás kezeléssel a betegek objektív és szubjektív tüneteit jelentősen enyhíteni lehet.
- A sugárkezelés utáni szájszárazság enyhítése érdekében bevezette a laktoperoxidáz-tartalmú termékek kúraszerű alkalmazását.
- Igazolta, hogy a fej-nyak regio daganatai miatt műtéten átesett betegek életminősége, megfelelő protetikai rehabilitáció után, nagymértékben javítható.

Mindezek alapján a doktori művet nyilvános vitára alkalmasnak tartom és elfogadását javaslom.

Dr. Szabó György
emeritus egyetemi tanár
az MTA Doktora